FiComin lausunto tekijänoikeuslain uudistuksesta

Asko Metsola

Muuttunut mediaympäristö tarjoaa

valtavasti katseltavaa ajasta ja paikasta riippumatta

Katsomme televisiota **2 h 47 min** joka päivä. Ruudun äärellä vietetty kokonaisaika on **3 h 37 min** päivässä.

Maksuton televisiotarjonta on Suomessa poikkeuksellisen runsasta: julkis- tai mainosrahoitteisia kanavia on parisenkymmentä.

Noin puolet kotitalouksista katsoo televisiota **antenniverkossa**, jossa siirrytään lähivuosina kokonaan **DVB-T2** -jakelutekniikkaan.

Lähes 2,5 miljoonaa suomalaista katsoo **maksullisia suoratoistopalveluita**, kuten Netflixiä, HBO Maxia tai AppleTV:tä – usein myös tabletilla tai puhelimella.

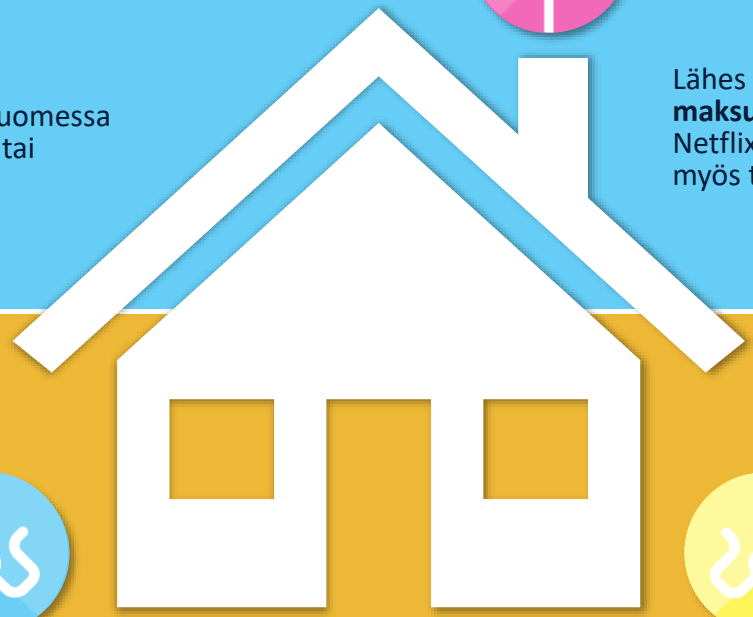

Noin puolet kotitalouksista katsoo televisiota **kaapeliverkon** kautta, pääsääntöisesti kaupunkialueilla ja taajamissa.

Lähes 1,4 miljoonalla suomalaisella on käytössään laajakaistaverkossa toimiva IPTV-palvelu, jossa on verkkotallennuspalvelu sekä peruskanavien lisäksi kanavapaketteja ja videokirjastoja.

Lähteet: Finnpanel, OKM, Polaris Nordic

Edelleenlähettämisen käsitettä selkeytettävä

”Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta 25 f §:n mukaiseen lähettämiseen eli kun lähetys tapahtuu lähettäjäyrityksen toimesta tai valvonnassa ja vastuulla millä tahansa teknologialla samanaikaisesti ja muuttumattomana.”

- Televisiotoiminta on perinteisessä lineaarisessa muodossaan (tv-kanavina) tekijänoikeuslain 2 § 3 mom mukaista yleisölle välittämistä johtimitse tai johtimitta ja tekijänoikeuden rajoituksia koskevassa luvussa yleisölle välittäminen on jaoteltu alkuperäiseksi lähettämiseksi (25 f §), edelleen lähettämiseksi (25 h §) ja suoran siirron menetelmäksi (uusi 25 m §).
- HE:n edelleenlähettämisen käsite perustuu Suomen tv-markkinalle vieraaseen toimintamalliin ja verkkolähetysdirektiivin virheelliseen tulkintaan. Alkuperäisen lähettämisen ja edelleenlähettämisen ero jää epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi.
- Edelleenlähettäminen on direktiivinkin mukaan ”*saattamista yleisön vastaanotettavaksi jonkun muun osapuolen kuin sen lähettäjäyrityksen toimesta, jonka toimesta tai jonka valvonnassa ja vastuulla kyseinen alkuperäinen lähetys lähetettiin*”. Lähetyksen teknisenä kokoonpanijana tai lähettäjäyrityksen alihankkijana toimivaa yritystä ei tule pitää edelleenlähettäjänä riippumatta siitä, millä teknologialla signaali saatetaan katsojien vastaanotettavaksi.
- Direktiivit tai kansainväliset sopimukset eivät edellytä , että toisen yrityksen osallistuminen yleisölle välittämiseen tekisi siitä automaattisesti edelleenlähettäjän – tai että jokin tietty teknologia (esim. kaapelitelevisio) olisi lähtökohtaisesti edelleenlähettämistä.
- Myös emeritusprofessori **Kaarlo Tuori** on todennut, että oikeustilan selventämiseksi olisi suotavaa, että uudistettavaan tekijänoikeuslakiin tai sen perusteluihin otettaisiin yksiselitteiset alkuperäisen ja edelleenlähettämisen määritelmät.

Suoran sopimisen ensisijaisuus

Suoran sopimisen tulee jatkossakin olla ensisijaista riippumatta siitä, onko kysymys alkuperäisestä lähettämisestä, edelleenlähettämisestä tai suoran siirron menetelmällä toteutettavasta yleisön saataville saattamisesta → Tarvitaan uusi 25 m § 2 mom

- Suoralla sopimisella tarkoitetaan sitä, että televisio- tai radio-ohjelmistoja lähettävä yritys voi hankkia oikeudet suoraan tekijöiltä tai muilta oikeudenhaltijoilta sekä sopia jakelusta sellaisten jakelijoiden kanssa, joiden toiminta katsotaan vaikkapa edelleenlähettämiseksi tai suoran siirron menetelmällä tapahtuvaksi lähettämiseksi.
- Verkkolähetysdirektiivin (sekä satelliitti- ja kaapelidirektiivin) mukaan suora sopiminen tulee olla televisiotoiminnassa aina mahdollinen. Tekijän oikeutta rajoittava (pakollinen) kollektiivinen lisensiointi toimii sitä täydentävänä mekanismina silloin, kun suora sopiminen ei ole mahdollista.
- Suoran siirron menetelmä on direktiivin mukaisesti vain yksi tapa toteuttaa alkuperäinen lähettäminen. Suora sopiminen tulee olla siis mahdollista myös suoran siirron menetelmän osalta.
- Nyt suoran siirron menetelmän osalta ehdotettu muotoilu on satelliitti- ja kaapelidirektiivin 10 artiklan sekä verkkolähetysdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan vastainen ja johtaisi tulkintaepäselvyyksiin sekä tilanteeseen, jossa Suomi voisi joutua seuraamusmenettelyyn direktiivien vastaisen lainsäädännön vuoksi.

Kotimaisten tv-kanavien alkuperäinen lähettäminen

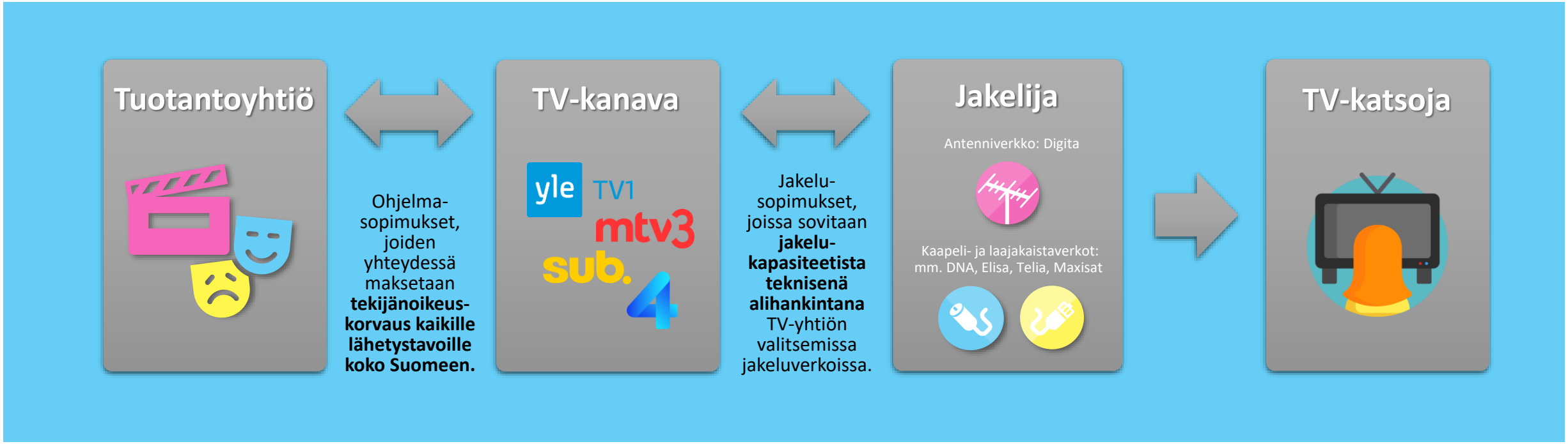

Tv-kanavien edelleenlähettäminen Suomessa

Edelleenlähettämisellä tarkoitetaan alkuperäisen tv-lähetyksen samanaikaista saattamista yleisön vastaanotettavaksi jonkun muun alkuperäisen lähettäjäyrityksen toimesta. Olennaista on se, mille yleisölle alkuperäinen lähetys on tarkoitettu, ja mikä on se uusi yleisö, jonka osalta on kysymys edelleen lähettämisestä. Esimerkkinä ruotsalaisten tv-kanavien lähettäminen suomalaisissa kaapeliverkoissa.

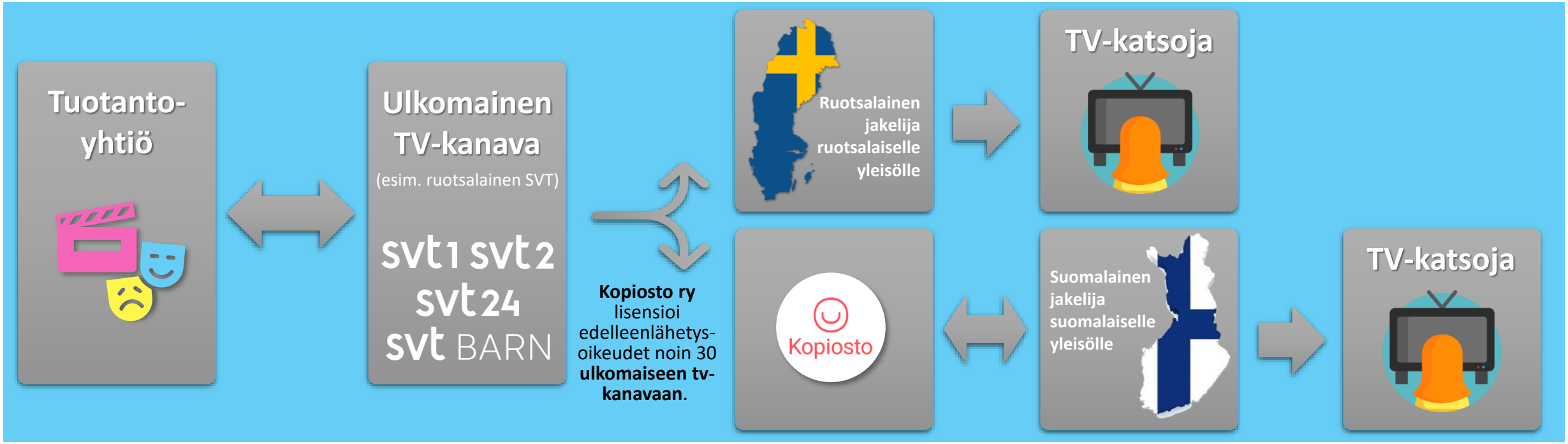

Tv-kanavien edelleenlähettäminen ulkomailla, esimerkkinä Tanska

Televisioyhtiö hankkii oikeudet vain osaan jakelua, esimerkiksi antenniverkkoon. Jakelija hankkii oikeudet muuhun jakeluun, myy tv-kanavat kiinteistöille ja maksaa korvaukset tv-yhtiölle ja oikeudenhaltijoille.

Televisiomarkkinan nykytilanne säilytettävä ennallaan

Edelleenlähettämisen osalta tulee todeta, että Suomen nykyiset televisiomarkkinat perustuvat suoraan sopimiseen ja alkuperäiseen lähettämiseen, eikä lainsäätäjän ole tarkoitus muuttaa nykytilannetta – vaikutusarvioita minkään muunlaista tulkintaa varten ei ole edes tehty.

- Keskeisimmät lineaarista televisiotoimintaa koskevat direktiivit ovat satelliitti- ja kaapelidirektiivi sekä nyt voimaan saatettava verkkolähetysdirektiivi. Nämä direktiivit sääntelevät toisesta jäsenvaltiosta tulevaa lähetystä, mikä on edelleenlähettämisen käsitteen keskeinen sisältö.
- Suomalainen televisiomarkkina eroaa monilta osin muiden EU-maiden televisiomarkkinoista ja lisensiointikäytännöistä, mikä tulee ottaa huomioon verkkolähetysdirektiiviä voimaan saatettaessa.
- Ehdotetun tekijänoikeuslain 25 h § perustelut ovat epäselvät ja monitulkintaiset, joten ehdotuksilla voi olla hallitsemattomia vaikutuksia televisiomarkkinaan.
- Jakeluteiden erilainen kohtelu johtaisi myös eri jakelutapoja hyödyntävien katsojien erilaiseen kohteluun. Jos suoran sopimisen ensisijaisuutta ja teknologianeutraalisuutta ei varmisteta, edessä olisi dramaattisia ja negatiivisia vaikutuksia operaattoreiden lisäksi myös lähettäjäyrityksille, oikeudenhaltijoille, sekä viime kädessä myös taloyhtiöille ja tv-katsojille.